I. YALPI HUDUDIY MAHSULOT

Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2021- yil yanvar-sentyabr oylarida ishlab chiqarilgan yalpi hududiy mahsulotning hajmi joriy narxlarda 57 232,3 mlrd. so'mni tashkil etdi va 2020- yilning mos davriga nisbatan 9,6 %ga o'sdi. Yalpi hududiy mahsulot deflyator indeksi 2020- yil yanvar-sentyabr oylaridagi narxlarga nisbatan 112,6 %ni tashkil qildi.

***Yalpi hududiy mahsulot** – milliy hisoblar tizimining asosiy ko'rsatkichi bo'lib, muayyan davrda mintaqaning iqtisodiy hududida joylashgan rezident – institutsional birliklar ishlab chiqarish faoliyatining yakuniy natijasini ifodalaydi. Yalpi hududiy mahsulot ishlab chiqarish usulida, iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha yalpi qo'shilgan qiymat hajmi va mahsulotlarga sof soliqlar yig'indisi orqali hisoblanadi.*

2020-2021 yil yanvar-sentyabr oylari uchun Yalpi hududiy mahsulot fizik hajmi va deflyator indeksi dinamikasi quyidagi ma'lumotlar bilan tavsiflanadi (o'tgan yilning mos davriga nisbatan %da).

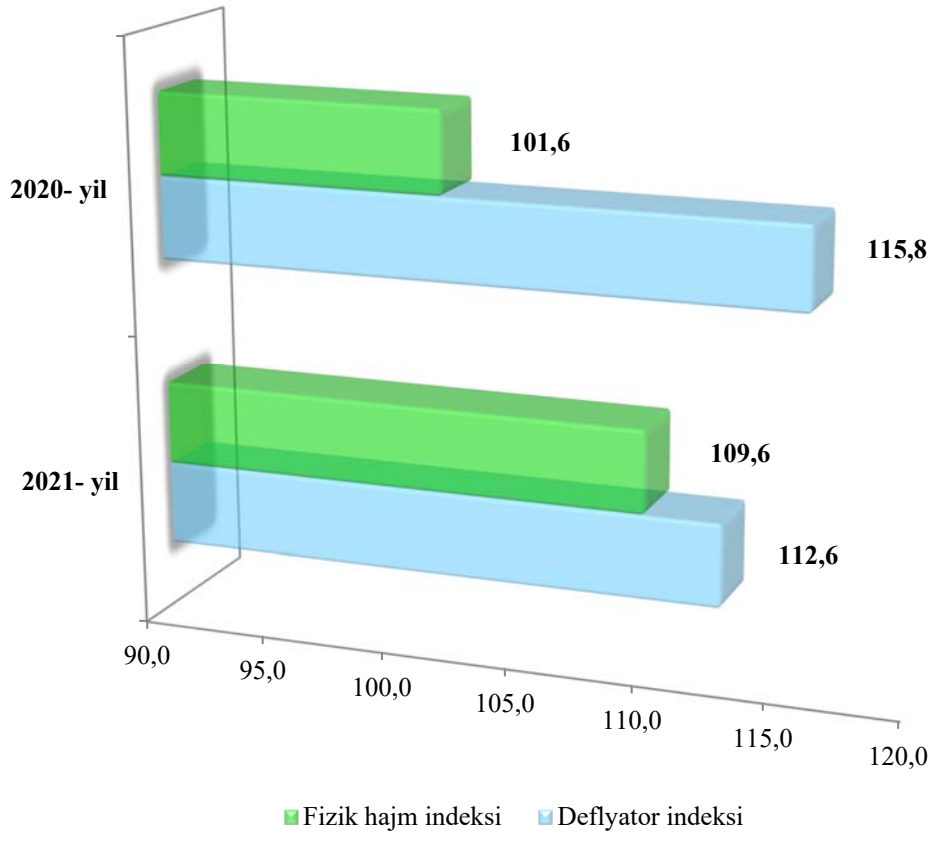

Yanvar-sentyabr oylarida Yalpi hududiy mahsulotning iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha mutlaq o‘sish sur’atlari

(o‘tgan yilning mos davriga nisbatan %da)

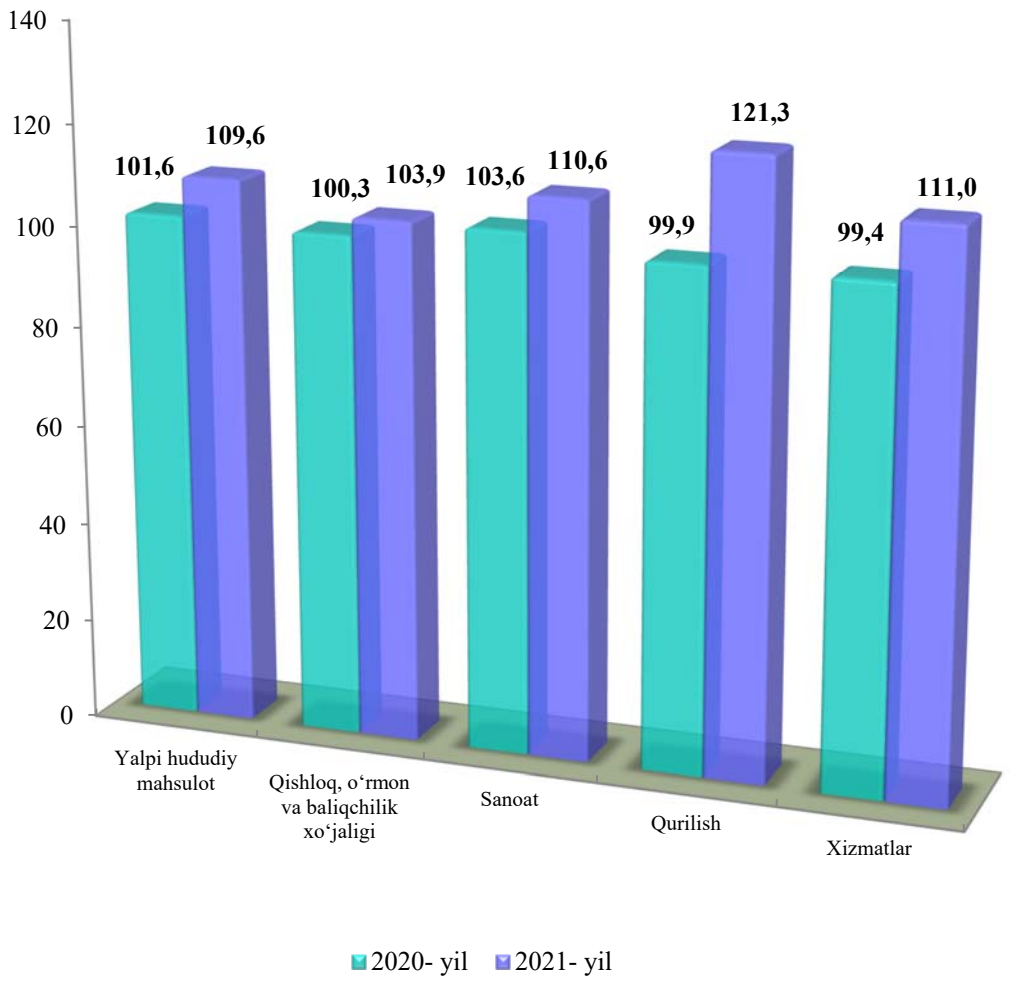

Hudud iqtisodiyotining asosiy tarmoqlarida kuzatilgan o‘sish sur’atlari Yalpi hududiy mahsulot o‘sishida asosiy omil bo‘lib xizmat qildi. Jumladan, qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi tarmog‘ining o‘sish sur’ati 103,9 % (yalpi hududiy mahsulot tarkibidagi ulushi - 23,0 %), sanoat - 110,6 % (47,8 %), qurilish - 121,3 % (4,9 %), savdo, yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlar - 110,4 % (5,9 %), tashish va saqlash, axborot va aloqa – 117,9 % (4,7 %) hamda boshqa xizmat tarmoqlari - 109,0 % (13,7 %)ni tashkil etdi.

Aholi jon boshiga hisoblangan Yalpi hududiy mahsulot 19 674,9 ming so‘mni tashkil etib, o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 11,5 %ga o‘sdi.

Yanvar-sentyabr oylarida aholi jon boshiga hisoblangan
Yalpi hududiy mahsulot hajmi

(joriy narxlarda, ming so‘m)

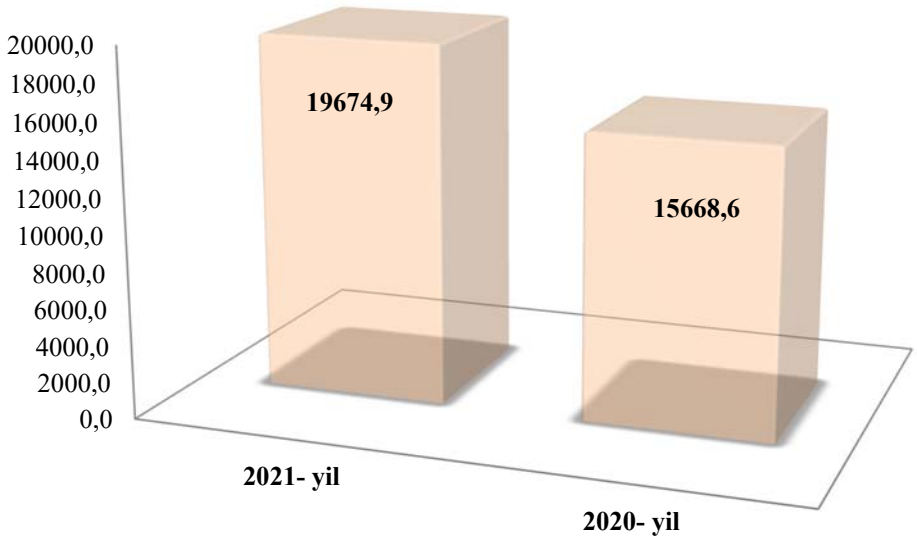

Yanvar-sentyabr oylarida aholi jon boshiga hisoblangan
Yalpi hududiy mahsulotning o‘sish sur’atlari

(o‘tgan yilning mos davriga nisbatan %da)

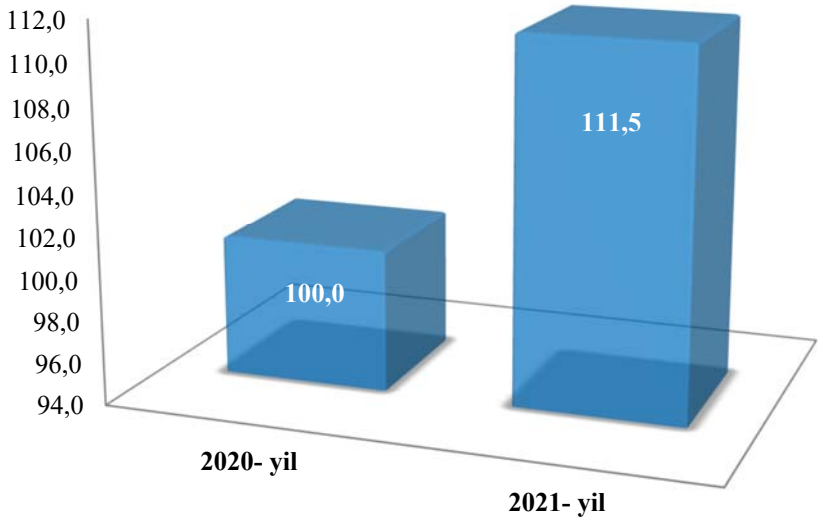

Yanvar-sentyabr oylarida Yalpi hududiy mahsulot ishlab chiqarishda kichik biznesning yalpi qo‘shgan qiymati hajmi

(mlrd. so‘mda)

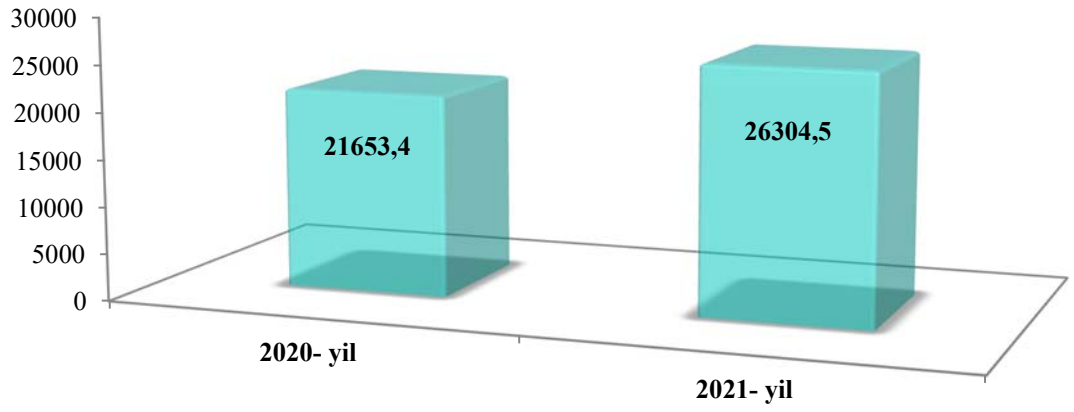

Yanvar-sentyabr oylarida kichik biznesning Yalpi hududiy mahsulotdagi ulushi

(yalpi qo‘shilgan qiymatga nisbatan %da)

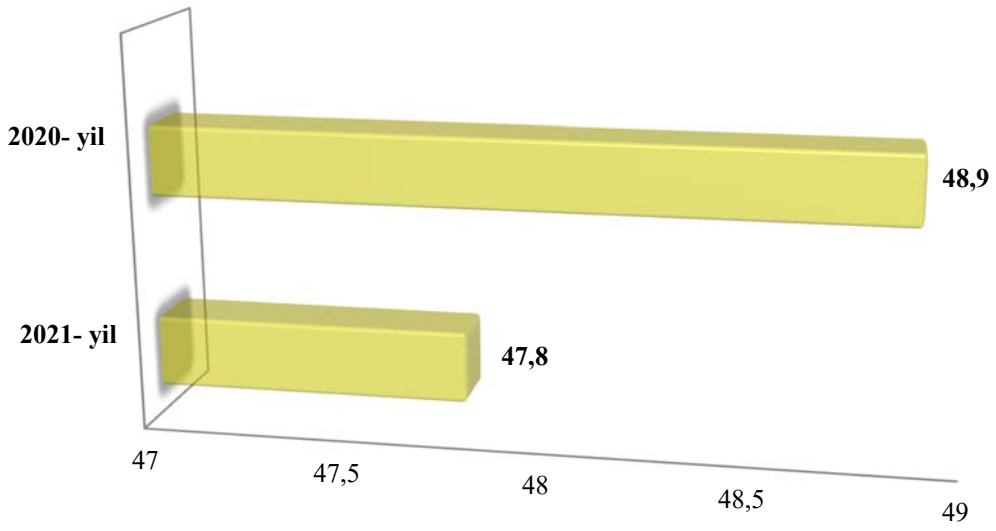

Yanvar-sentyabr oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha
Yalpi hududiy mahsulotning ishlab chiqarish hajmi va o‘sish sur’atlari

	mlrd. so‘m		*Fizik hajm indeksi %da*
	2020- yil yanvar-sentyabr	*2021- yil yanvar-sentyabr*	
I.Yalpi hududiy mahsulot - jami	**46 379,1**	**57 232,3**	**109,6**
shu jumladan:			
Tarmoqlarning yalpi qo‘shilgan qiymati	44 309,3	55 074,9	109,6
Mahsulotlarga sof soliqlar	2 069,8	2 157,4	110,0
II.Tarmoqlarning yalpi qo‘shilgan qiymati	**44 309,3**	**55 074,9**	**109,6**
Qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi	**10 276,8**	**12 659,4**	**103,9**
Sanoat (qurilishni qo‘shgan holda)	**23 125,3**	**29 033,9**	**111,5**
sanoat	21 155,4	26 333,9	110,6
qurilish	1 969,9	2 700,0	121,3
Xizmatlar	**10 907,2**	**13 381,6**	**111,0**
savdo, yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlar	2 607,1	3 256,3	110,4
tashish va saqlash, axborot va aloqa xizmatlari	1 992,1	2 579,2	117,9
boshqa xizmat tarmoqlari	6 308,0	7 546,1	109,0

Yanvar-sentyabr oylarida iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha YAHM tarkibi *(jamiga nisbatan %da)*

2020- yil

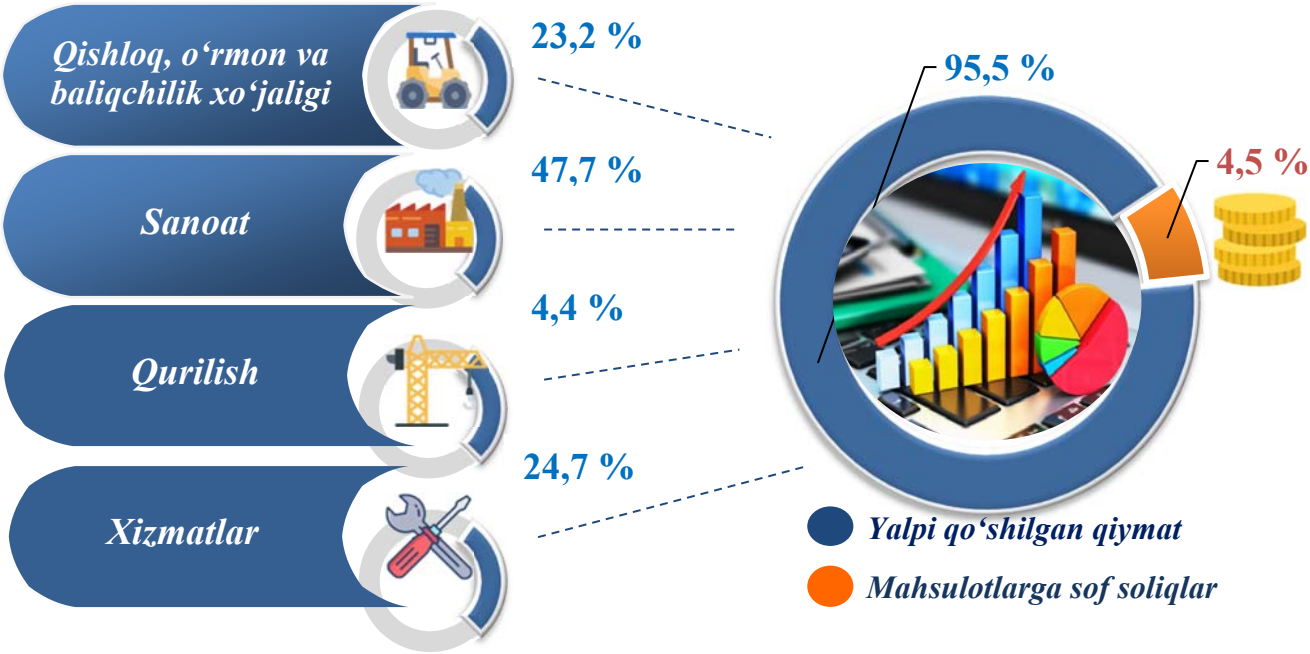

2021- yil

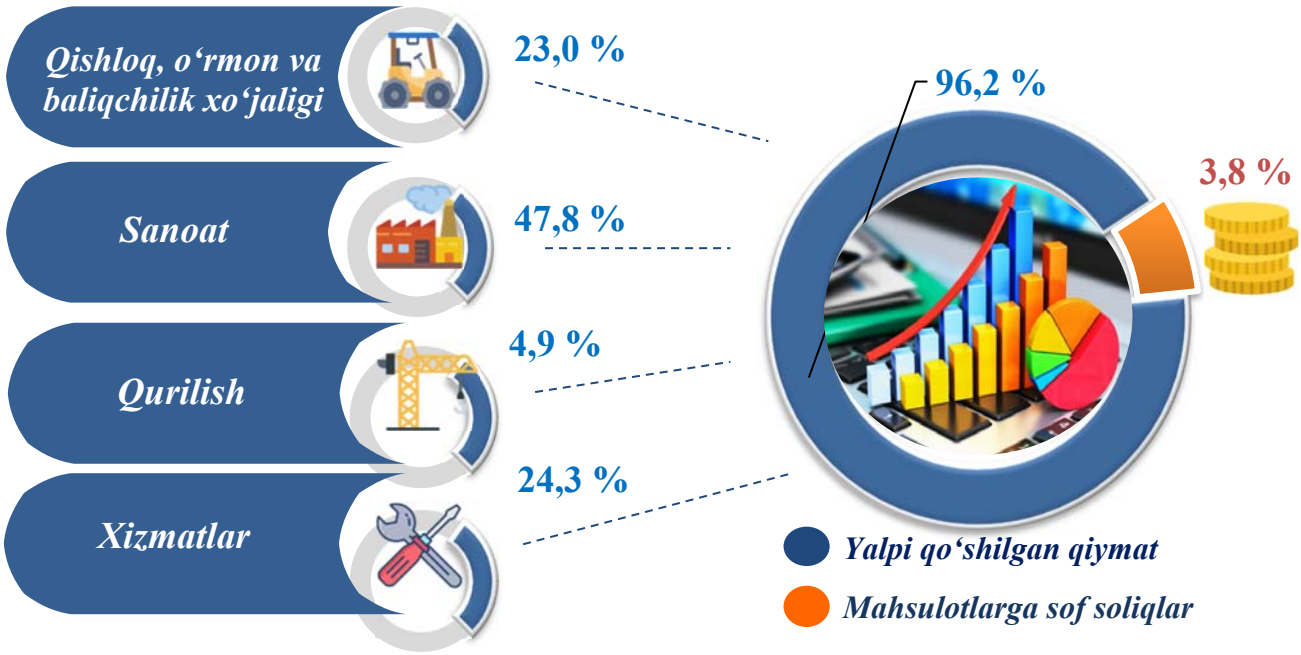

Yuqorida keltirilgan diagrammada ko‘rinib turibdiki, qurilish tarmog‘ining Yalpi hududiy mahsulot tarkibidagi ulushi 2020- yildagi 4,4 %dan 2021- yilda 4,9 %ga, sanoat tarmog‘ining ulushi 47,7 %dan 47,8 %ga oshdi.

Xizmatlar sohasining Yalpi hududiy mahsulot tarkibidagi ulushi esa 24,7 %dan 24,3 %ga kamaydi. Savdo, yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlarning Yalpi hududiy mahsulot tarkibidagi ulushi 5,9 %ni (2020- yil yanvar-sentyabr - 5,9 %), tashish va saqlash, axborot va aloqa - 4,7 %ni (4,5 %), boshqa xizmat tarmoqlari - 13,7 %ni (14,3 %) tashkil etdi.

Yalpi hududiy mahsulot ishlab chiqarish umumiy hajmining 47,8 %i kichik tadbirkorlik (biznes) hissasiga to‘g‘ri keldi, bu ko‘rsatkich 2020- yil yanvar-sentyabr oylarida 48,9 %ni tashkil qilgan.

Xizmatlar sohasining yalpi qo‘shilgan qiymati tarkibi
(jamiga nisbatan %da)

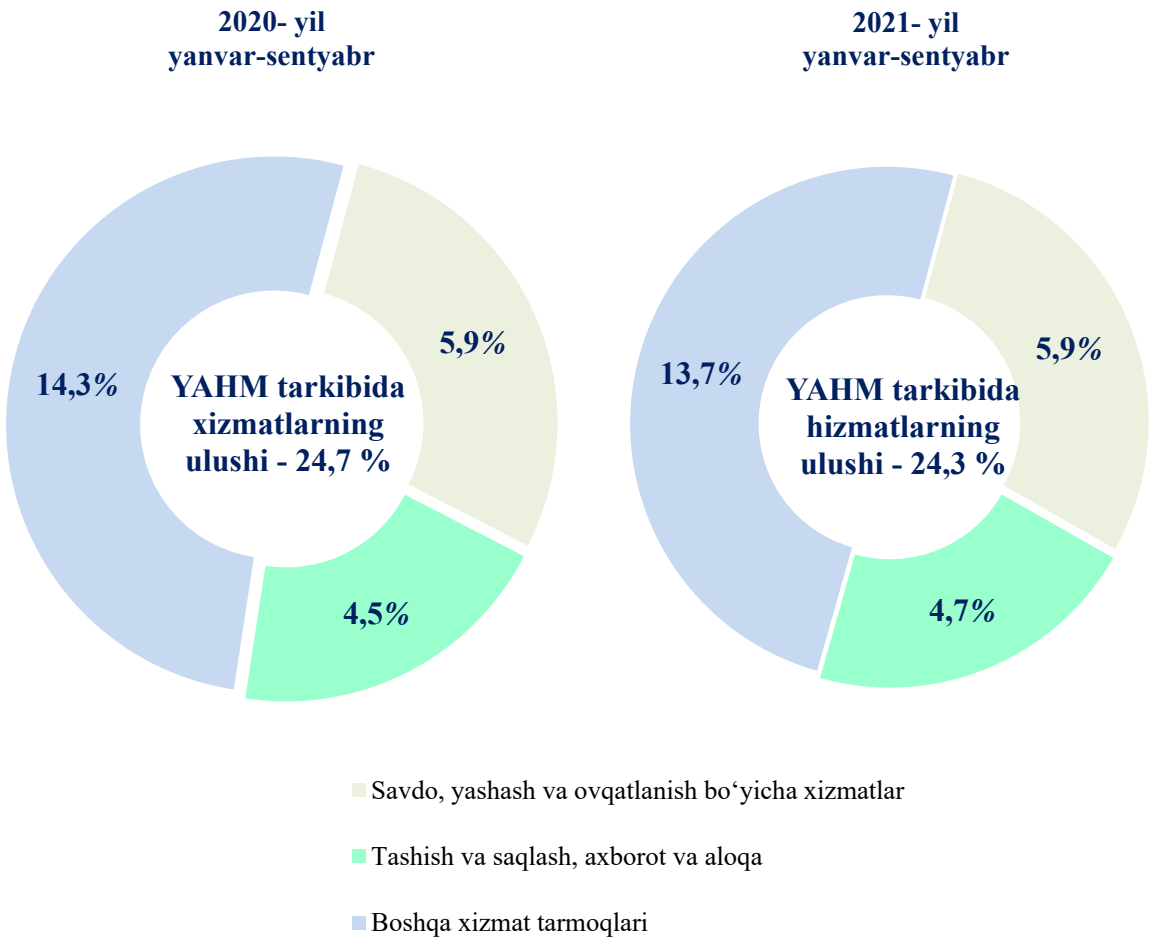

2021- yil yanvar-sentyabr oylarida
Yalpi hududiy mahsulot o‘sishida tarmoqlarning hissasi

(jamiga nisbatan %da)

2021- yil yanvar-sentyabr oylarida Yalpi hududy mahsulot deflyatori indeksi 2020- yil yanvar-sentyabr oylaridagi narxlarga nisbatan 112,6 foizni tashkil etdi.

Yalpi hududiy mahsulot deflyatori indeksining eng yuqori ko‘rsatkichlari qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligida – 118,6 %, savdo, yashash va ovqatlanish xizmatlarida – 113,1 %, qurilishda – 113,0 %, sanoatda – 112,6 % qayd etildi.

Yanvar-sentyabr oylarida Yalpi hududiy mahsulotning iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha deflyator indeksi

(o‘tgan yilning mos davriga nisbatan %da)

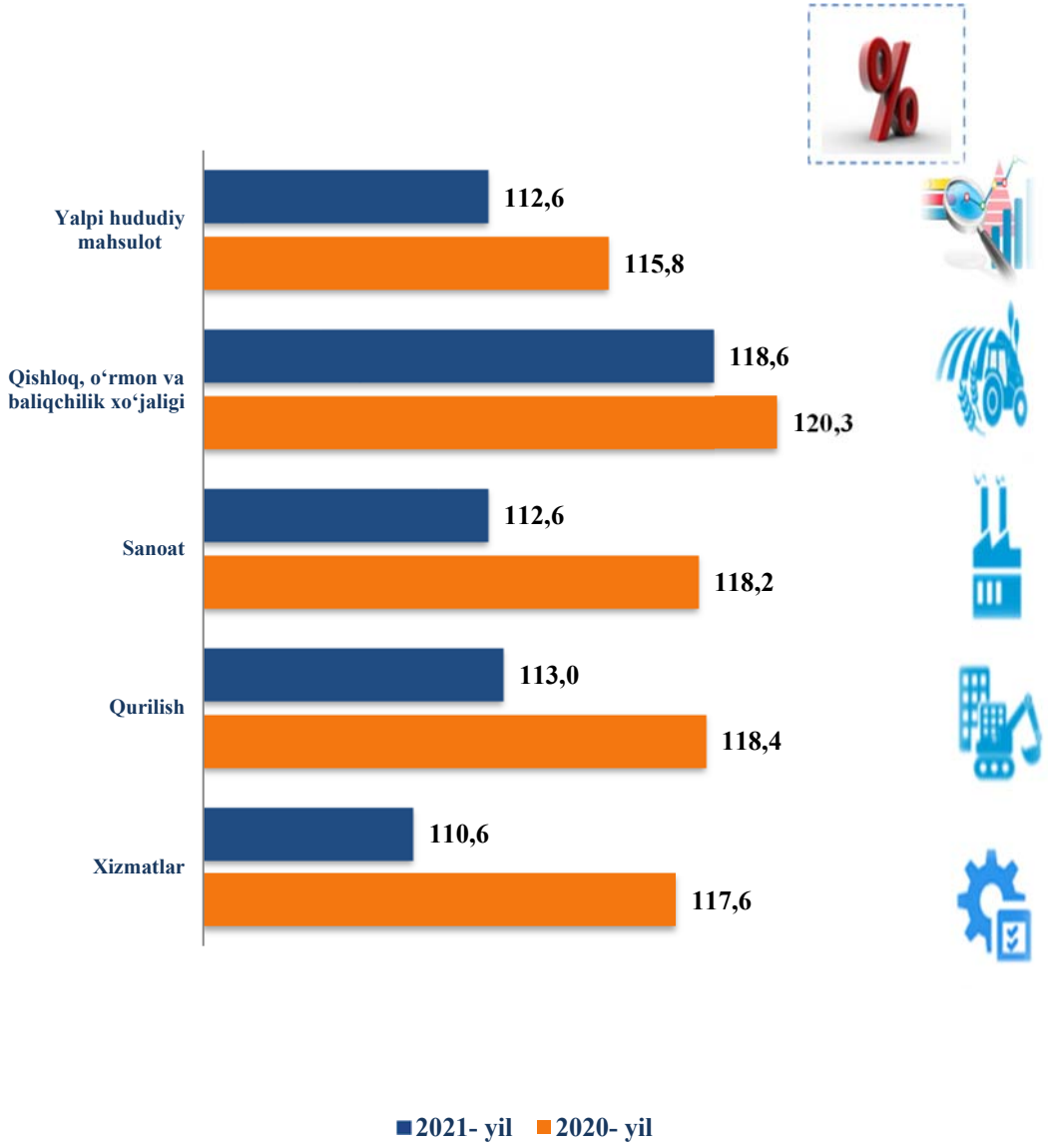

Statistik ko‘rsatkichlarga izohlar

Yalpi hududiy mahsulot – milliy hisoblar tizimining asosiy ko‘rsatkichi bo‘lib, muayyan davrda mintaqaning iqtisodiy hududida joylashgan rezident-institutsional birliklar ishlab chiqarish faoliyatining yakuniy natijasini ifodalaydi.

Aholi jon boshiga Yalpi hududiy mahsulot – muayyan davrda joriy narxlardagi Yalpi hududiy mahsulot hajmini mamlakat (hudud)ning o‘rtacha aholisi soniga bo‘lish orqali aniqlanadi.

Yalpi qo‘shilgan qiymat – ishlab chiqarilgan tovarlar va xizmatlar qiymati (ishlab chiqarish) hamda ishlab chiqarish jarayonida to‘laligicha iste’mol qilingan tovarlar va xizmatlar qiymati (oraliq iste’mol) o‘rtasidagi farq orqali aniqlanadi.

Mahsulotlar uchun soliqlar – tovar yoki xizmatning bir birligiga, ya’ni rezidentlar tomonidan ishlab chiqariladigan, sotiladigan yoki import qilinadigan tovarlar va xizmatlarning miqdori yoki qiymatiga mutanosib tarzda solinadigan soliqlar. Ularga qo‘shilgan qiymat solig‘i, aksizlar, eksport va import uchun soliqlar hamda boshqalar kiradi.

Mahsulotlar uchun subsidiyalar – davlat budjetidan tovarlar yoki xizmatlarning bir birligiga, ya’ni rezidentlar tomonidan ishlab chiqariladigan, sotiladigan yoki import qilinadigan tovarlar va xizmatlarning miqdori yoki qiymatiga mutanosib tarzda to‘lanadigan mablag‘lar (subsidiyalar).

Mahsulotlar uchun sof soliqlar mahsulotlar uchun soliqlardan mahsulotlar uchun subsidiyalarni ayirish orqali aniqlanadi.

Yalpi hududiy mahsulot fizik hajm indeksi (o‘sish sur’ati) doimiy narxlarda, ya’ni o‘tgan yilning mos davri narxlarida hisoblangan hisobot davri Yalpi hududiy mahsulotni (real Yalpi hududiy mahsulot), joriy narxlardagi o‘tgan yilning mos davri Yalpi hududiy mahsulotga nisbati orqali hisoblanadi.

Yalpi hududiy mahsulot deflyator indeksi - iqtisodiyotda narxlarning o‘rtacha o‘zgarishini ifodalaydi va nominal Yalpi hududiy mahsulotning (joriy narxlardagi hisobot davri Yalpi hududiy mahsulot) real Yalpi hududiy mahsulotga nisbati orqali hisoblanadi.